

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (RP 106/2024 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Pia Kivimies, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Jenni Oksanen, finansministeriet
- specialsakkunnig Saara Karttunen, social- och hälsovårdsministeriet
- ledande sakkunnig Anne Kaleva, Skatteförvaltningen
- specialforskare Katariina Warpenius, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- utvecklingschef Heikki Luoto, Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rf
- ledande expert Toni Jääskeläinen, Finsk Handel rf
- jurist Sami Hämmäläinen, Turism- och Restaurangförbundet rf
- verkställande direktör Lasse Pipinen, Bryggeri- och läskedrycksindustriförbundet rf
- specialsakkunnig Erica Mäkipää, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- verksamhetsledare Susanna Heikkinen, Förening för Finlands Alkoholdryckhandel rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Tullen
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- A-klinikstiftelsen
- Skattebetalarnas Centralförbund rf
- Alko Ab.

Betänkande FiUB 20/2024 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ändras. Enligt förslaget höjs accisen på starka alkoholdrycker under 2025—2027 i enlighet med den förväntade utvecklingen av konsumentprisindex. Höjningen gäller mellanprodukter med en alkoholhalt på över 15 men högst 22 volymprocent, drycker med en alkoholhalt på över 10 volymprocent som hör till position 2208 i gruppen etylalkoholdrycker samt andra produkter oberoende av alkoholhalten i gruppen etylalkoholdrycker än produkter som hör till position 2208.

Accishöjningen enligt den förväntade utvecklingen av konsumentprisindex är 1,3—1,8 procent per år och sammanlagt 4,6 procent under 2025—2027.

Till följd av accishöjningarna stiger priserna på drycker i gruppen etylalkoholdrycker med uppskattningsvis cirka en procent varje år som accisen höjs. Den sammanlagda prisförändringen är cirka tre procent. Priserna på mellanprodukter med en alkoholhalt på över 15 procent stiger uppskattningsvis med cirka en halv procent varje år som skatten höjs och sammanlagt med något under två procent.

De föreslagna accishöjningarna ökar intäkterna av accisen på alkohol med cirka tre miljoner euro på årsnivå 2025 och 2026 och med cirka fyra miljoner euro 2027.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

De föreslagna skattehöjningarna på starka alkoholdrycker är en del av de anpassningsåtgärder inom de offentliga finanserna som regeringen beslutade om våren 2024 och som syftar till att öka statens skatteintäkter. Höjningarna genomförs enligt regeringens beslut från vårens ramförhandlingar i enlighet med den förväntade utvecklingen av konsumentprisindex så att skatten höjs 2025, 2026 och 2027.

I finansministeriets ekonomiska översikt våren 2024 (Finansministeriets publikationer 2024:31, på finska) förväntades konsumentprisindexet stiga med 1,3 procent 2025, 1,4 procent 2026 och 1,8 procent 2027. Skattehöjningarna föreslås således uppgå till sammanlagt 4,6 procent under dessa tre år.

Skattehöjningen för starka alkoholdrycker riktas enligt de politiska riktlinjerna till de produkter i grupperna mellanprodukter och etylalkoholdrycker som har den högsta alkoholhalten inom de gränser som direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker (nedan alkoholskattedirektivet) tillåter. I fråga om mellanprodukterna höjs

Betänkande FiUB 20/2024 rd

punktskatten på produkter med en alkoholhalt på över 15 men högst 22 volymprocent. I gruppen etylalkoholdrycker riktas höjningen i fråga om position 2208 i tulltaxan till produkter som innehåller över 10 volymprocent alkohol. För att genomföra detta föreslås det att skattetabellen i alkoholskattelagen kompletteras med separata produktgrupper för produkter som innehåller över 2,8 men högst 10 volymprocent alkohol och produkter som innehåller över 10 volymprocent alkohol. Drycker med en alkoholhalt på högst 10 volymprocent, såsom blanddrycker baserade på etylalkohol, ska inte omfattas av skattehöjningen.

För andra produkter i gruppen etylalkoholdrycker än de som hör till position 2208 i tulltaxan får det enligt alkoholskattedirektivet endast finnas en skattenivå. Detta innebär att skattehöjningen i fråga om dem gäller alla produkter som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning fick den föreslagna höjningen av alkoholskatten stöd av en del sakkunniga, medan andra motsatte sig den. Även om de föreslagna skattehöjningarna har förordats, har det samtidigt påpekats att höjningarna i större omfattning bör gälla också övriga alkoholdrycker. Det har motiverats med både folkhälsoskäl och statsfinansiella skäl. Sakkunniga har motsatt sig att skattestrukturen för gruppen etylalkoholdrycker förnyas så att beskattningen av blanddrycker lindras i förhållande till starka drycker. Det har bland annat hänvisats till att konsumtionen av blanddrycker har ökat under de senaste åren. Sakkunniga har också ansett att den föreslagna höjningen av skatten på starka alkoholdrycker kommer att öka den skattefria resandeförseln till Finland. De sakkunniga som motsatte sig de föreslagna höjningarna har också ansett det vara problematiskt att indexvillkor används i samband med lösningar som gäller punktskatter på alkohol eller andra produkter.

De föreslagna skatteändringarna beräknas enligt propositionen öka statens intäkter från alkoholskatten med cirka tre miljoner euro på årsnivå 2025 och 2026 och med cirka fyra miljoner euro 2027. Till följd av skattehöjningarna stiger priserna på etylalkoholdrycker som har en alkoholhalt på över 10 procent, det vill säga i praktiken starka alkoholdrycker, med uppskattningsvis cirka en procent varje år som skatten höjs, framgår det av propositionen. Den sammanlagda prisförändringen är cirka tre procent. Priserna på mellanprodukter med en alkoholhalt på över 15 procent stiger uppskattningsvis med cirka en halv procent varje år som skatten höjs och sammanlagt med något under två procent.

I propositionen lyfts det fram att det är möjligt att resandeförseln och köpen på nätet från utlandet ökar till följd av de föreslagna höjningarna, särskilt med beaktande av att höjningen gäller starka alkoholdrycker, vilkas andel av resandeförseln är störst. Bedömningen av konsekvenserna är dock förknippad med viss osäkerhet, eftersom såväl den inhemska alkoholkonsumtionen som resandeförseln och näthandeln från utlandet påverkas av många olika faktorer samtidigt. Utöver förändringarna i priserna och tillgången på alkohol i Finland påverkas resandeförseln av prisutvecklingen på alkohol i närområdena, såsom Estland, och överlag av hur resandet utvecklas med avseende på omfattning och kostnader.

När det gäller propositionens konsekvenser för social- och hälsovården bedömer regeringen att de föreslagna ändringarna är så pass små att höjningen förväntas ha ringa inverkan.

Betänkande FiUB 20/2024 rd

Sammantaget sett anser utskottet att de föreslagna ändringarna behövs och är angelägna. Syftet är att öka statens skatteinkomster genom att höja punktskatten på starka alkoholdrycker som en del av anpassningsåtgärderna inom de offentliga finanserna. Utskottet finner det angeläget att ge akt på hur propositionen påverkar bland annat resandeförseln.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 106/2024 rd utan ändringar.

Helsingfors 19.11.2024

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Inka Hopsu gröna
medlem Otto Andersson sv (delvis)
medlem Markku Eestilä saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Suna Kymäläinen sd (delvis)
medlem Aki Lindén sd
medlem Mika Lintilä cent (delvis)
medlem Laura Meriluoto vänst
medlem Minna Reijonen saf (delvis)
medlem Jari Ronkainen saf (delvis)
medlem Joona Räsänen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Eeva Kalli cent
ersättare Jukka Kopra saml
ersättare Minja Koskela vänst (delvis)
ersättare Mikko Lundén saf
ersättare Riitta Mäkinen sd
ersättare Henrik Wickström sv (delvis)
ersättare Ville Väyrynen saml
ersättare Peter Östman kd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.

Betänkande FiUB 20/2024 rd

Reservation 1

Reservation 1 /sd, gröna, vänst

Motivering

I proposition RP 106/2024 rd föreslås det att punktskatten på starka alkoholdrycker höjs i enlighet med utvecklingen av konsumentprisindex åren 2025, 2026 och 2027. I finansministeriets ekonomiska översikt våren 2024 (Finansministeriets publikationer 2024:31, på finska) förväntades konsumentprisindexet stiga med 1,3 procent 2025, 1,4 procent 2026 och 1,8 procent 2027. Skattehöjningarna föreslås således uppgå till sammanlagt 4,5 procent under dessa tre år.

I regeringens alkoholskattepolitik riktas ändringarna i beskattningen på olika sätt till olika produkter utifrån de politiska riktlinjerna. Beskattningen av öl har lindrats medan beskattningen av andra alkoholprodukter har skärpts, i synnerhet när det gäller etylalkoholdrycker (inklusive long drink-drycker) och mellanprodukter med en högre alkoholhalt. Mellanprodukterna med en högre alkoholhalt bildar en marginell kategori i fråga om skatteintäkter. De står för uppskattningsvis 0,4 procent av skatteintäkterna 2025. De föreslagna skatteändringarna beräknas öka statens intäkter från alkoholskatten med cirka 3 miljoner euro på årsnivå 2025 och 2026 och med cirka 4 miljoner euro 2027 jämfört med en situation där skattenivåerna inte ändras. Inverkan på skatteintäkterna är liten jämfört med den sänkning av skatten på öl till ett belopp av 25 miljoner euro som infördes i fjol.

Regeringens höjningar av alkoholskatten grundar sig på det budgetunderskott i statsfinanserna som alla känner till. Höjningarna har i första hand ett fiskalt mål. Ändringarna i alkoholbeskattningen under regeringsperioden bildar en helhet och det är också ändamålsenligt att de betraktas som en sådan. Trots sina fiskala problem beslutade regeringen att sänka skatten på öl 2023 och att inte inbegripa den i höjningen av alkoholskatten 2024. Dessutom har regeringen underlättat försäljningen av öl med högre alkoholhalt i livsmedelsaffärer och utreder möjligheterna till hemleverans för svaga alkoholdrycker. Regeringen strävar genom sin alkoholbeskattning och alkoholpolitik efter att göra det lättare och förmånligare att konsumera öl i förhållande till andra kategorier av alkoholdrycker. Det strider mot regeringens mål att ta ansvar för statsfinanserna och minska de sociala och hälsorelaterade problemen.

Vi ser det inte som motiverat att lindra beskattningen av öl i förhållande till andra kategorier, utan vi föreslår att beskattningen av öl tas med i anpassningsåtgärderna. Det genomförs så att beslutet om en sänkt punktskatt på öl från 2023 återtas och de skattehöjningar som nu görs i fråga om andra alkoholprodukter utvidgas till att också gälla öl. Intäkterna från punktskatterna minskar reellt under de närmaste åren i och med inflationen. Det ökar i sig trycket på att höja punktskatterna för att bibehålla skatteintäkterna. Punktskatten på öl ska därför höjas med 5 cent per centiliter alkohol. Det är en höjning på cirka 13,8 procent jämfört med nivån 2024 och 8,3 procent jämfört med nivån 2023. Genom de höjningar som vi föreslår stiger alkoholskatten för öl och vin lika mycket 2023—2025, samtidigt som skattepolitiken inte styr konsumtionen av de olika dryckesgrupperna. De föreslagna ändringarna kan väntas öka intäkterna från punktskatten på öl med cirka 65 miljoner euro statiskt sett.

Betänkande FiUB 20/2024 rd
Reservation 1

Förslag

Vi föreslår

*att riksdagen godkänner lagförslaget med följande ändringar: (**Reservationens ändringsförslag**)*

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

I enlighet med riksdagens beslut
ändras bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), sådan bilagan lyder i lag 1236/2023, som följer:

Ikraftträdande
(Som i FiUB)

Betänkande FiUB 20/2024 rd
Reservation 1

SKATTETABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt-grupp	Skattebelopp
<i>Öl</i>		
– över 0,5 men högst 3,5	11.	28,35 cent/centiliter etylalkohol
– över 3,5	12.	41,20 cent/centiliter etylalkohol
<i>Vin och andra genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker</i>		
– över 1,2 men högst 2,8	21.	36 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 2,8 men högst 5,5	22.	198 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 5,5 men högst 8	23.	308 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 8 men högst 15	24.	456 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Vin</i>		
– över 15 men högst 18	25.	456 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Mellanprodukter</i>		
– över 1,2 men högst 15	31.	568 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 15 men högst 22	32.	902 cent/liter färdig alkoholdryck
		- dock 886 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1–31.12.2026
		- dock 874 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1–31.12.2025
<i>Etylalkohol</i>		
produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
– över 1,2 men högst 2,8	41.	30,90 cent/centiliter etylalkohol
– över 2,8 men högst 10	42.	54,80 cent/centiliter etylalkohol
– över 10	43.	57,30 cent/centiliter etylalkohol
		- dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2026

Betänkande FiUB 20/2024 rd
Vastalause 1

Övriga	46.	- dock 55,50 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2025
		57,30 cent/centiliter etylalkohol
		- dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2026
		- dock 55,50 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2025

Helsingfors 19.11.2024

Joona Räsänen sd
Aki Lindén sd
Laura Meriluoto vänst
Pia Viitanen sd
Minja Koskela vänst
Riitta Mäkinen sd
Suna Kymäläinen sd
Inka Hopsu gröna

Betänkande FiUB 20/2024 rd

Reservation 2

Reservation 2 /cent

Motivering

Sänkningen av skatten på öl måste återtas

Centern vill återta regeringens tidigare beslut att sänka punktskatten på öl till ett belopp av 25 miljoner euro.

Centern anser att regeringen gör fel värdeval när den först lindrar beskattningen av öl för att ett år senare höja mervärdesskatten på till exempel idrottstjänster och böcker med ungefär motsvarande belopp.

Samlingspartiet har tidigare träffande konstaterat att det som man beskattar mindre får man mer av medan man får mindre av det som man beskattar mer.

Alla alkoholdrycker bör bindas till index och beredning ska inledas för att också läskedrycker binds till index

Det ter sig som att det inte bara är smaker på nikotinpåsar som omfattas av regeringens specialskydd utan också svaga alkoholdrycker. Regeringen Orpo genomför indexhöjningar endast på beskattningen av starka alkoholdrycker.

Centern vill höja skatterna på alla alkoholdrycker genom att binda dem till index. Med en indexjustering på 1,3 procent skulle skatteintäkterna redan inkommande år vara 11 miljoner euro högre än enligt regeringens förslag.

Skillnaden ökar ytterligare under de kommande åren, eftersom beskattningen av öl och andra svaga produkter enligt propositionen så småningom blir mycket lägre än beskattningen av starka alkoholdrycker.

Genom att återta sänkningen av punktskatten på öl och binda beskattningen av alla alkoholdrycker till index är skatteintäkterna redan nästa år sammanlagt 36 miljoner euro högre än i regeringens förslag.

Dessutom är centern beredd att koppla punktskatten på läskedrycker till konsumentprisindex. Det skulle öka skatteintäkterna med 3,5 miljoner euro per år. Vi föreslår också att skatten på läskedrycker (med undantag för vatten) och energidrycker höjs till ett belopp av sammanlagt 20 miljoner euro. Regeringen bör utöver den indexbindning för alkohol som det nu beslutas om även vidta lagberedningsåtgärder i fråga om läskedrycker.

Förslag

Vi föreslår

Betänkande FiUB 20/2024 rd
Reservation 2

*att riksdagen godkänner lagförslaget med följande ändringar: (**Reservationens ändringsförslag**)*

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

I enlighet med riksdagens beslut
ändras bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), sådan bilagan lyder i lag 1236/2023, som följer:

Ikraftträdande
(Som i FiUB)

Betänkande FiUB 20/2024 rd
Reservation 2

SKATTETABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt-grupp	Skattebelopp
<i>Öl</i>		
– över 0,5 men högst 3,5	11.	29,64 cent/centiliter etylalkohol - dock 29,12 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 28,72 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1—31.12.2025
– över 3,5	12.	39,79 cent/centiliter etylalkohol - dock 39,08 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 38,54 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1—31.12.2025
<i>Vin och andra genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker</i>		
– över 1,2 men högst 2,8	21.	38 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 37 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 36 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2025
– över 2,8 men högst 5,5	22.	207 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 203 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 201 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2025
– över 5,5 men högst 8	23.	322 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 316 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 312 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2025

Betänkande FiUB 20/2024 rd
Reservation 2

– över 8 men högst 15	24.	477 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 468 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 462 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2025
<i>Vin</i>		
– över 15 men högst 18	25.	477 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 468 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 462 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2025
<i>Mellanprodukter</i>		
– över 1,2 men högst 15	31.	594 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 583 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 575 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2025
– över 15 men högst 22	32.	902 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 886 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 874 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1—31.12.2025
<i>Etylalkohol</i>		
produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
– över 1,2 men högst 2,8	41.	32,30 cent/centiliter etylalkohol - dock 31,70 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1—31.12.2026 - dock 31,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1—31.12.2025
– över 2,8 men högst 10	42.	57,30 cent/centiliter etylalkohol - dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1—31.12.2026

Betänkande FiUB 20/2024 rd
Vastalause 2

		- dock 55,50 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1—31.12.2025
– över 10	43.	57,30 cent/centiliter etylalkohol - dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2026 - dock 55,50 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2025
Övriga	46.	57,30 cent/centiliter etylalkohol - dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2026 - dock 55,50 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2025

Helsingfors 19.11.2024

Mika Lintilä cent
Eeva Kalli cent